

Пшъэрылъ заулэ афишлыгъ

Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат Адыгэ Республикэм и вице-премьерэу Наталья Широковамрэ Адыгэ Республикэм гэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэкӀэ иминистрэу КӀэрэщэ Анзауррэ тыгуасэ зэлукӀэгъу адырилагъ.

Урысые Федерацием гэсэныгъэмкӀэ и Министерствэрэ Рособнадзорымрэ игъоу альэгъугъэхэм атетэу мыгъэрэ илъэс еджэгъум гэсэныгъэ языгъэгъотырэ организациехэм хэхъоныгъэ зэрашыщтым

епхыгъэ лофыгъохэм атегушылагъэх.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным пшъэрылъэу къафишлыгъэхэмрэ лъэпкӀ проектумрэ гэцэкӀэгъэнхэм атегъэпсыхъагъэу кӀэ-

лэеджакӀохэм яшлэныгъэхэм зыкыгъэлэтыгъэным, гэсэныгъэ языгъэгъотырэ организациехэм яинфраструктурэ зегъэушъомбгъугъэным мэхъан-шхо зэралэр Адыгеим и Лышхъэу кыхыгъэгъотырэ.

2019 — 2020-рэ илъэсхэм ЕГЭ-м изэхэцэнкӀэ Адыгеим ЮФО-м я 3-рэ чыплэр зэрэщылыгъыр Наталья Широковам кылуагъ.

Адыгэ Республикэм гэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэкӀэ иминистрэ лъэныкӀо шхьалэхэмкӀэ лофэу ашлагъэм кытегушылагъ. КӀэрэщэ Анзаур кызырилотагъэмкӀэ, кӀэлэеджакӀохэм яшлэныгъэхэм уасэ зэралэу шапхъэхэр республикэм щагъэфедэхэу аублагъ, ЕГЭ-м изэхэцэнкӀэ гумэкӀыгъо шылагъэп, лъэпкӀ проектэу «Гэсэныгъ» зыфилорем кыдыхэ-

лпытэгъэ лофтхъабзэхэр зэкӀэ пхыращых.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу кӀэлэцыкӀыгуыгъыплэхэм чыплэу ялэхэр нахыбэ шыгъэн фаеу пшъэрылъ афишлыгъ. Урысые Федерацием и Президент ипшъэрылхэр ыгъэцакӀэхэзэ, республикэр илъэсыбэ хъугъэу а лофым дэлажъэ. Илъэси 3-м кыщегъэжъагъэу илъэси 7-м нэс зыныбж сабылхэу кӀэлэцыкӀыгуыгъыплэхэм кӀо зышлюигъохэр чэзыум хэтыжхэп. Зыныбж илъэси 3-м нэмысыгъэ

(ИкӀаух я 2-рэ нэкӀуб. ит).

«ТыкӀодыгъэп, дунаим тытет!»

Адыгэ фильмхэм ядунэе фестивалэу онлайн-шыкӀэм ишапхъэмэ адиштэу рагъэ-кӀокӀыгъэм зэфэхьысыжхэр фашлыгъэх. Апэрэ чыплэр кыдэзыхыгъэр фильм гъэ-кӀэкӀыгъэу «КыткӀэныгъэм икӀутаф» зыфилоу ТэхутэмыкӀое районымкӀэ Пэнэхэс шыщ Мэхъош лушъабэрэ КӀэныбэ Динэрэ зэдытырахыгъэр ары.

Осэш купым хэтхэми, цыф кызызрыкӀоу епллыгъэхэми агу рихъэу амакӀэхэр мы фильмым фатыгъэх, яепллы-кӀэхэр зэтефэхэу апэрэ чыплэр фагъэшъошагъ. Лушъабэрэ Динэрэ фэдэ лофшлагъэ къазэрадэхъугъэр, ащ лъапсэ фэхъугъэр зэдгъашлэмэ, ежхэри гъэзетеджэхэм нэлусэ афэтшымэ тшлюигъоу зэдгъэгъотыгъэх ыкӀи гушылэгъу тафэхъугъ.

Фильмым иавторэу Мэхъош лушъабэ Къэрэщэе-Щэрджэс кӀэралыгъо университетым щеджэ, дизайнымкӀэ факультетым ия 4-рэ курс ис. ЯунагъокӀэ 2012-рэ илъэсым Сирием кыкӀыжыгъэх, лушъабэ шыпхъуитӀурэ (Сэтэнай, Гучан) зы шырэ (Бэрэсбый) илэх. Тхэным

фэцагъ, игупшысэхэр прозэ шапхъэм илъэу кырыелотыкӀых, ахэр ихытыу нэкӀубгъохэм къаригъахъэу хъугъэ.

Фильмым ирежиссерэу КӀэныбэ Динэ Якутием кышы-хъугъ. ЯлӀакъокӀэ Козэт шы-щих, ятэжъэу КӀэныбэ Мосэ муфтиеу шытыгъ, ятэ Иорданиям кыкӀыжыгъэмэ ащыщ. Пшызэ кӀэралыгъо технологическэ университетыр кыу-хыгъ. Арапыбзэр Яблоновскэ мэщытым щарегъэхъы.

Лушъабэрэ Динэрэ сыд зэ-зыпхыхэрэу шъуломэ, Динэ — лушъабэ ышэу Бэрэсбый ишхъэ-гъус. Тури видео, сурэт техы-ным фэцагъэх.

(ИкӀаух
я 3-рэ нэкӀуб. ит).

Юфшлэнхэр лъагъэкӀуатӀх

СурӀтыр А. Гусевым тырихыгъ.

ЧыплӀ 240-рӀ зилӀшт кӀлӀцыкӀу ыгъыплӀм ишын блӀкыгъӀ ильӀсым рагъӀжагъ. ЛъӀпкӀ про-ектӀу «Демографией»

игъӀцӀкӀлӀн кыдыхӀлытӀгъӀ псӀуалъӀр 2020-рӀ ильӀсым тыгъӀгъӀзӀм аты-нӀу цыт. Учреждением ишынӀр оборудовани-ем

изӀгъӀгъӀотынӀр сомӀ мил-лионӀ 170-рӀ апӀуагъӀ-хъӀшт. Мылъкур федераль-нӀ ыкӀи республикӀӀ бюд-жетхӀм къахагъӀкыгъ.

АдыгӀ РеспубликӀм и ЛышхъӀу Къумпыл Мурат МыекӀуапӀ иурамӀу Михайловам ыцӀӀ зыхыӀрӀм щашыӀрӀ кӀлӀцыкӀу ыгъыплӀмрӀ чыплӀ 1100-рӀ зилӀшт гурыт еджӀпӀакӀӀр зыцагъӀпсынӀу агъӀнӀфӀгъӀ площадкӀмрӀ тыгъӀасӀ ащылагъ.

КӀлӀцыкӀу купхӀм азы-ныкӀор ильӀс 1,5-м ще-гъӀжагъӀу 3-м нӀс зы-ныбжхӀм ательытӀгъӀшт. ПсӀӀӀӀӀ ыкӀи нӀмыкӀ юфшлӀнхӀр зӀрӀлыкӀуа-тӀхӀрӀ республикӀм ипа-щӀ зӀригъӀлӀгъӀу, ана-хъӀу анаӀ зытырагъӀтын фӀе лъӀныкӀохӀр кыгъӀгъӀ-нӀфагъӀх.

— СоциальнӀ лъӀны-кӀом фытегъӀпсыхъӀгъӀ лъӀпкӀ проектхӀм ягъӀцӀ-кӀлӀн ары непӀ анахъӀу тынаӀ зытетыр. КӀлӀцыкӀу ыгъыплӀхӀм, еджӀпӀ-хӀм, лӀзӀплӀ, культурнӀ ыкӀи спорт учрежденихӀм

яшын а юфшлӀным изӀ-фӀхъысыжхӀм къаӀлӀ-лъыкӀон фӀе. ХӀхъоныгъӀ тшынымкӀӀ мыщ фӀдӀ социальнӀ инфраструкту-рӀ зӀтегъӀпсыхъӀгъӀ ти-щыкӀлагъ, — кыӀуагъ Къумпыл Мурат.

Учреждением ишын зӀ-рӀлыкӀуатӀрӀм епхыгъӀу кӀгъушылагъӀх АР-м гъӀ-сӀныгъӀмрӀ шӀӀныгъӀм-рӀкӀӀ иминистрӀу КӀӀрӀцӀ Анзаур, МыекӀуапӀ имӀ-рӀу Андрей Гетмановыр, пшӀӀӀӀкыжхъӀу ыхыӀрӀм-кӀӀ гъунӀпкӀӀ гъӀнӀфагъӀ зилӀ обществӀу «Марк Сер-вис» зыфилорӀм игенераль-

нӀ пацӀу ЦуекӀо Мурат. НепӀрӀ мафӀхӀм ехъу-лӀу кӀатитӀу хъурӀ ыгъы-плӀм ыпкӀ агъуцугъӀх, ащ ищыкӀлӀгъӀ коммуникацие-хӀр рацӀпӀагъӀх, нӀмыкӀ юфшлӀнхӀр зӀшӀуахыгъӀх, мыщ кыӀпӀӀуль чыплӀм изӀтегъӀпсыхъӀани аухы.

Адыгеим и ЛышхъӀа мы район цыкӀум гурыт еджӀпӀӀр зыщашыштым щылагъ. Ащ чыплӀ 1100-рӀ илӀшт, лъӀпкӀ проектӀу «ГъӀсӀныгъӀм» кыдыхӀ-лытагъӀу цыт. Учрежде-нием ишын 2021 — 2022-рӀ ильӀсхӀм рагъӀжӀнӀу агъӀнӀфагъ.

ПшӀӀӀрыль зауӀӀ афишӀыгъ

(ИкӀлӀух).

сабийхӀм апае чыплӀакӀӀхӀр кыӀзӀлухыгъӀнхӀм епхыгъӀ ю-фыгъохӀр джыдӀдӀм зӀшӀуахы. КӀлӀцыкӀу ыгъыплӀхӀм аштӀ зышӀоигъо сабий мини 3,8-м ехъур джыдӀдӀм чӀзыум хӀт. Ащ пае мыщ фӀдӀ учреждения-кӀлӀхӀм ягъӀпсын зигъо юфыгъоу кӀӀнӀжы. МыгъӀ республикӀм кӀлӀцыкӀу ыгъыплӀтӀу щӀагъӀ-псыгъ. АхӀр къуаджӀу ПӀнӀжы-кӀуаерӀ поселкӀу ИнӀмрӀ кӀа-дӀтӀдӀжагъӀх. МыекӀуапӀ щӀагъӀ-псыгъӀри атӀупшыным джыдӀ-дӀм фӀхъазыр.

КрасногвардейскӀ районым нӀбгыри 120-мӀ ательытӀгъӀ кӀлӀцыкӀу ыгъыплӀ 3 щӀагъӀ-сӀу аублагъ. Кыхъащт ильӀсым ШӀӀуджӀн районымкӀӀ къутырӀу Тихоновым нӀбгыри 120-мӀ ательытӀгъӀ кӀлӀцыкӀу ыгъы-плӀр кыдӀтӀдӀжӀшт. Джащ фӀдӀу ТӀхъутӀмыкӀое районымрӀ къу-тырӀу ГавердовскӀмрӀ адӀт кӀлӀцыкӀу ыгъыплӀхӀм кӀапа-шыхъащтых. 2018-рӀ ильӀсым кыщегъӀжагъӀу 2021-рӀ ильӀ-сым нӀс федеральнӀ гупчӀр ялӀпылӀгъоу республикӀм пстӀум-кӀи кӀлӀцыкӀу ыгъыплӀ 13 щӀа-гъӀпсышт, джыри еджӀпӀӀм мыкӀорӀ сабийхӀм апае чыплӀ мини 3-м ехъу зӀхащӀагъ.

Урысые Федерацием и Пре-зидент гурыт еджӀпӀӀхӀр мыль-

кукӀӀ нахышӀлоу зӀтегъӀпсыхъӀ-гъӀнхӀм, я 2-рӀ сменӀхӀр ахӀм ямылӀжынынхӀмкӀӀ пшӀӀӀрыльӀу афишӀыгъӀхӀр агъӀцӀакӀӀх. МыгъӀ гурыт еджӀпӀ 2-мӀ яшын рес-публикӀм щӀаухышт. НӀбгырӀ 1100-мӀ ательытагъӀр МыекӀуа-пӀ, нӀбгырӀ 250-рӀ зычӀлӀфӀщтыр станицӀу ХанскӀм кӀадӀтӀдӀжӀ-щтых. 2021-рӀ ильӀсым нӀбгырӀ 1100-рӀ зыщеджӀнхӀ алӀӀкышт гурыт еджӀпӀӀм ишын Мые-кӀуапӀ щырагъӀжӀӀшт. 2018 — 2019-рӀ ильӀсхӀм ТӀхъутӀ-мыкӀое районым гурыт еджӀпӀ 2 щӀагъӀпсыгъ. Ау мы районым псынӀкӀу хӀхъоныгъӀ ышын зӀрилӀӀкыштым епхыгъӀу нӀб-гырӀ 1000-мӀ ательытӀгъӀ гурыт еджӀпӀ 2 джыри мыщ щашынӀу рахъуӀх.

«ГъӀсӀныгъӀ языгъӀгъӀотырӀ организациехӀр зыцагъӀпсышт чыплӀӀхӀр кыӀахы зыхыкӀӀ инфраструктурӀ зӀтегъӀпсыхъӀ-гъӀ зилӀхӀр ары апӀрӀ чӀзыоу анаӀ зытырагъӀтын фӀаер», — кыӀуагъ АдыгӀ РеспубликӀм и ЛышхъӀ.

Гурыт еджӀпӀӀхӀм гъӀцӀкӀӀ-жыныншохӀр яшылӀгъӀнхӀм епхыгъӀ юфыгъохӀри зӀшӀуахы. ГуцылӀм пае, федеральнӀ про-граммӀм кыдыхӀлытагъӀу кӀалӀу МыекӀуапӀ игурыт еджӀ-пӀӀу N 3-м игъӀцӀкӀӀжынын сомӀ миллион 39-рӀ фӀдиз пӀуагъӀ-

хъагъ. Кыхъащт ильӀсым Мые-кӀопӀ гурыт еджӀпӀӀу N 6-мрӀ поселкӀу ЯблоновскӀм дӀт гурыт еджӀпӀӀу N 5-мрӀ игъӀкӀотыгъӀ гъӀцӀкӀӀжынынхӀр арашылӀнхӀу рахъуӀх. А гухӀлхӀм сомӀ миллион 97,6-рӀ апӀуагъӀхъанӀу кыдалытӀ. Адыгеим и Лы-шхъӀ гъӀцӀкӀӀжынын юфшлӀнхӀм пхъашӀу гъунӀ алъафынӀу пшӀӀ-рыль афишӀыгъ. Джащ фӀдӀу муниципалитетхӀм япащӀхӀм пшӀӀрыль афашыгъ гурыт еджӀ-пӀӀхӀр зычӀлӀт унӀхӀм ягъӀцӀ-кӀӀжынын пае федеральнӀ про-граммӀхӀм мылькӀу кӀазӀраха-гъӀкыштым нӀмыкӀӀу, ежхӀм ямылькӀоу ахӀм апӀуагъӀхъащт-хӀри ябюджет кыщыдалытӀнӀу.

ТапӀкӀӀ республикӀм спортзал 57-рӀ щӀагъӀцӀкӀӀжыгъагъ. 2023-рӀ ильӀсым нӀс джыри 35-рӀ агъӀцӀкӀӀжынынӀу рахъуӀх.

УблӀплӀ еджӀпӀӀхӀм ачӀлӀсхӀр зӀрагъашхӀхӀрӀм гъунӀ лъа-фынӀу Урысые Федерацием и Президент пшӀӀрыльӀу кӀа-фишӀыгъӀм игъӀцӀкӀӀн АдыгӀ РеспубликӀм и ЛышхъӀ анахъӀу ынаӀ зытыригъӀтӀхӀрӀм ащы. Къумпыл Мурат кӀлӀӀеджӀаӀхӀр, я 5 — 11-рӀ классхӀм арысхӀ-ри ахӀм зӀрахӀтхӀу, дӀгъоу гъӀшхӀгъӀнхӀм гъунӀ лъафынӀу афигъӀпытагъ. Адыгеим и ЛышхъӀ пшӀӀӀрыль зӀрафишӀыгъӀм тетӀу фӀгъӀкӀотӀныгъӀ зилӀ кӀӀ-

лӀеджӀаӀхӀр ыпкӀӀ хӀмыльӀу агъӀшхӀнхӀмкӀӀ мылькӀу тедзӀ мыгъӀ кыӀагъӀкыгъ..

Гурыт еджӀпӀӀхӀр цифрӀ ша-пхӀхӀм атехъанхӀмкӀӀ, гъӀсӀны-гъӀ тедзӀм зӀгъӀушӀомбгъугъӀ-нымкӀӀ республикӀм юфышхо щыӀзӀшӀуахы. МыщкӀӀ респу-бликӀм ипащӀ лъӀпкӀ проектм-кӀӀ амалӀу щылӀхӀмрӀ респу-бликӀм ежхӀ икӀӀкӀуапӀӀхӀмрӀ икӀоу кыӀзфагъӀфедӀнӀу пшӀӀ-рыль афишӀыгъ. КӀӀрӀцӀ Анзаур кыӀзӀрилӀуагъӀмкӀӀ, лъӀпкӀ про-ектӀу «ГъӀсӀныгъӀ» зыфилорӀм кыдыхӀлытагъӀу гъӀсӀныгъӀм-кӀӀ ГупчӀхӀу «Точка роста» зыфилӀхӀрӀм афӀдӀхӀу 15 рес-публикӀм щыӀзӀхащӀагъ. ТапӀкӀӀ а юфыр лъагъӀкӀотӀшт: 2021 — 2023-рӀ ильӀсхӀм федераль-нӀ субсидиехӀр кыӀзӀратыштхӀм тиреспублики ахагъӀхъагъ. Ащ фӀдӀ гупчӀхӀр кӀоджӀ гурыт еджӀпӀӀ пстӀӀуми ащыӀзӀхащӀ-щтых, пстӀӀумкӀи 74-рӀ хъушт. КӀлӀцыкӀу технопаркӀу «Кван-ториум» зыфилорӀм фӀди 3 МыекӀуапӀ дӀт.

Сабый ибӀхӀр зыплӀнӀу зы-штӀхӀрӀм лӀпылӀгъу ягъӀгъӀоты-гъӀным тегъӀпсыхъӀгъӀ юфтхъа-бзӀхӀр 2021-рӀ ильӀсым лъагъӀ-кӀотӀщтых. ИльӀс кӀӀс респу-бликӀм кӀлӀцыкӀу ибӀу исхӀм япчӀагъӀ нахъ макӀӀ мӀхъу. АхӀр нӀбгырӀ 57-рӀ хъуштыгъӀм,

38-м нӀсӀу ильӀсым кыӀкӀоцӀ ахӀм япчӀагъӀ кӀеӀыхыгъ.

СӀнӀхъат гъӀсӀныгъӀ ягъӀгъӀо-тыгъӀнымкӀӀ юфтхъабзӀу зӀра-хъӀхӀрӀм афӀгъӀхыгъӀу КӀӀрӀцӀ Анзаур кыӀлотагъ. ГуцылӀм пае, федеральнӀ проектӀу «Про-фессионал ныбжыкӀӀхӀр» зыфи-лорӀм кыдыхӀлытагъӀу Дон-дуковскӀ мӀкӀумӀщ техникумым мыгъӀ мастерскӀи 5 кыщыӀзӀлуа-хышт. А гухӀлхӀм апае сомӀ мин 51343-рӀ кыӀагъӀкышт, ащ щыцӀу сомӀ мин 43750-р федеральнӀ бюджетым имыль-кушт.

«ГъӀсӀныгъӀмкӀӀ юфтхъабзӀу зетхъӀхӀрӀм кӀлӀӀеджӀаӀхӀм яшӀныгъӀ зыкырагъӀӀтын, еджӀнымкӀӀ ахӀм гъӀхъагъӀхӀр арагъӀшын фӀае. Ары тӀ юфшлӀнӀкӀӀ гухӀлӀ шхъӀаӀу тилӀр. КӀлӀцыкӀу сӀнаушӀыбӀ республикӀм зӀрисым тырӀгушхо. Гу-щылӀм пае, тикӀлӀӀеджӀӀуи 3 бӀмышӀӀу урысые зӀнӀкыкӀоу «Большая перемена» зыфилорӀм щатекӀуагъ. Арина Колес-никовам, Александр Коростовым, Дарья Беляевам джыри зӀ ятекӀоныгъӀкӀӀ сафӀӀгушӀо. Ащ фӀдӀ кӀлӀцыкӀу сӀнаушхӀми, ахӀр зыгъӀсӀхӀрӀми лӀ-пылӀгъу тафӀхъун фӀае», — кыӀуагъ Къумпыл Мурат.

АР-м и ЛышхъӀа
ипресс-кыӀулыкӀу

Шэклогум и 10-р — Урысые Федерацием хӀгъӀӀу кӀоцӀ юфхӀмкӀӀ икӀулыкӀухӀм яӀофышӀӀ и Маф

ХӀгъӀӀу кӀоцӀ юфхӀмкӀӀ кыӀулыкӀухӀм яӀофы-шӀӀхӀу, яветеранхӀу лытӀзныгъӀ зыфӀтшыӀхӀрӀр!

ШъуисӀнӀхъат епхыгъӀ мӀфӀӀкыӀм фӀшӀ тышӀуфӀ-гушӀо! Сыд фӀдӀрӀ кӀӀралыгъокӀи хӀбзӀӀухӀмӀкӀо кыӀу-кыӀухӀм мӀхъанӀшхо яӀ. ХӀгъӀӀу кӀоцӀ юфхӀмкӀӀ кыӀу-лыкӀухӀм цыфхӀм ящынӀгъончӀагъӀрӀ ярӀхъатны-гъӀр кыӀзӀраухъумӀхӀрӀм дакӀоу тиреспублики, хӀ-гъӀӀгуми яхӀхъоныгъӀ ялахышӀу хашыхъӀ.

Адыгеим хӀгъӀӀу кӀоцӀ юфхӀмкӀӀ икӀулыкӀухӀм яӀофышӀӀхӀр еӀолӀнчӀӀу япшӀӀрыль зӀрагъӀцӀкӀӀ-рӀмкӀӀ, цыфхӀм лӀпылӀгъу афӀхъуным рӀнӀу зӀрӀ-

фӀхъазырхӀмкӀӀ, якӀулыкӀу гъӀхъагъӀхӀр зӀрӀца-шыӀхӀрӀмкӀӀ сыдигъуи къахъыштыгъӀх.

лӀпӀӀӀсӀныгъӀшхо зӀрахӀлым, юфӀу кыӀахыгъӀм зӀрӀфӀшӀыпкӀӀхӀм, общественнӀ политикӀ, социаль-нӀ-экономикӀ зыпкӀытыныгъӀр республикӀм кыщы-ухъумӀгъӀным ялахъ зӀрахашыӀхӀрӀм афӀшӀ хӀгъӀӀу кӀоцӀ юфхӀмкӀӀ кыӀулыкӀухӀм яӀофышӀӀхӀми, явете-ранхӀми ямӀфӀкӀ мафӀ ехъулӀу тхъашӀуегъӀпсӀу ятӀло.

ШӀӀныгъӀу, опытӀу шъуилӀр шъуипшӀӀрыльхӀм ягъӀцӀкӀӀнӀкӀӀ икӀоу кыӀзӀрӀзӀфӀжӀугъӀфедӀштхӀм, АдыгӀ РеспубликӀм хӀгъӀӀу кӀоцӀ юфхӀмкӀӀ и Ми-

нистерствӀ иподразделениехӀм ащыӀзӀрахъӀрӀ юфхӀм тапӀкӀи чанӀу шъуӀзӀрахӀлӀжӀӀштым тицыхъӀ телӀ.

ПсауныгъӀ пытӀрӀ зыӀӀкӀӀшӀурӀ шъуилӀнӀу, мамы-рӀу шъуӀпсӀунӀу, шӀум шъушымкӀӀнӀу, шъуикӀулыкӀу гъӀхъӀгъӀкӀӀхӀр щышӀушынӀу тышӀуфӀлӀало!

АдыгӀ РеспубликӀм и ЛышхъӀа,
Урысые политикӀ партиеу «ЕдинӀ Россием»
и АдыгӀ шӀольыр кӀутамӀ и СекретарӀу
КЪУМПЫЛ Мурат

АдыгӀ РеспубликӀм и КӀӀралыгъо Совет —
ХасӀм и ТхъаматӀу Владимир НАРОЖНЫЙ

«ТыкIодыгъэп, дунаим тытет!»

(ИкIэух).

? *Иушъабэрэ Динэрэ, зэ-кIэмэ апэу фестивалым апэрэ чIыпIэр кыи-зэрэщытхуыгъэмкIэ сытхуфэгъушIо! Адыгэ лъэпкъым итарихъ, кыирыкIуагъэр куоу, гум нэсэу, кIуачIэу кыипкыирыхъэу такыкыищырэ ныкIорэм къа-кIоцI къэжыгъэуагъэон шIульгъыгъ. ШъуиофшIагъэ теубытагъэу фестивалым фэжыгъэуагъэуагъэ, сьд лъапсэ фэжыгъэр, хэт зигу-къэкIыгъэр?*

КIЭНЫБЭ Д.: Фильм кIэклыр тетхынэу, фестивалым тыхэлэжъэнэу Iушъаб кыитхэзылъхъагъэр. ТиелпкIэхэмкIэ тызэхъожьы, тызэрэзетефэрэр кыидгурыIуагъ, кыиддэхъушIмэ зытыушэтыжы тышIоигъоу Iофым тыфежыгъэ.

МЭХЪОШ Iу.: Фильмыр зыфэдэщтыр, пкIыхъапIэм фэдэу, слъэгъушIыгъэ, зыщытетхышIти, зэрэтетхышIти сэркIэ гъэнэ-фэгъагъэ. Сызеджерэ Кара-чаевскэ Домбаир пэблагъ. А чIыпIэхэм ядэхъагъэ кыиплоты-кIынэу щытэп. Ащ адыгэ чIы-гум ыгу кыищытеуу кыисшIо-шIы. Фильм кIэклыр мэфиш-кIэ тетхыгъ, зэхадгъэгъуо-жыгъ, мэкъамэ кIэтлъхъа-жыгъ.

? *Техникэ амалхэмкIэ хэт IэныIэгъу кыи-шIуфэхъуагъэр?*

КIЭНЫБЭ Д.: Тезыхыгъэр видеографэу Артур Эркено-выр ары. Зэхэзгъэуоужыгъэр Краснодар щыц видеоинже-нерэу Наталья Гаркун. Апэ тетхыгъэр тыгу римыхъэу икIэ-рыкIэу тырадгъэхъыи фае хъугъагъэ.

? *Фильмыр Домбай щы-тешIухыгъ, Iушъабэ адыгэ сзе уцышIор щыгъэу чIыопсым хэтэу макIо, зэ кIушIхъэ псы-хъо нэпкъым Iут, зэ мэ-зым хэтэу макIо, адыгэ лъэпкъым икIэбарэу кыиIуатэрэр апэ арапы-бзэкIэ, нэужым адыга-бзэкIэ кыищытэу. ГушIуIэ лъэшых ыгъэфедэхэрэр, гушIуIэм пае, анахъ сыгу нэсыгъэ пычыгъор мыры: «Силъэпсэ куухэр чIыгу напэм телгъы хъугъэх, лъэпсэкIод кыисфагъэ-кIуагъ. Сызщыщыр*

Мэхъош Iушъабэрэ КIэныбэ Динэрэ.

сшIэжыгъэрэп, сигушIуIэ-хэр сфэгъэIорышIэжы-хэрэп. СигушIуIэсэхэр сIэпэтэкIух, симыежы-хэм фэдэу. Ащ кыиIы-рэр — уащэгъушIэжы, ар унсауу улIэныр ары, улIэтIэраозэ уагъэтIы-лъыжыныр. СымакIэ мэкъэ куным ахэкIодагъ. Сигъыбзэхэр къэсIонэу кIарыу схэлъыжыгъ. СыкыизплъэкIымэ, сытхыозэ сэгъэ. Сы-кыизплъэ-кIымэ, сиа-джал сэлъэ-гъу. СапэкIэ сызыплъэ-кIэ, тыгъэ нэфыр ти-кIушIхъэ лъагэмэ къакъоп-лъэу сэлъэ-гъу. Сы-кIэуцунэу сыфаеп». Iушъаб, уигушIуIэ сьд мэхъэнэ куоу халлъ-хъэмэ пшIо-игъуагъэр,

къежыапIэу сьд фэхъу-гъэр?

МЭХЪОШ Iу.: ИлъэситIуIкIэ узэкIэлэбэжымэ зы ютуб-канал горэм фильм сыщеплъыгъагъ бзэу цIыф лъэпкъым дунаим щышIоклодыгъэхэм фэгъэхы-гъэу. Фаронскэ, багдадскэ, индийскэ-европейскэ бзэ щы-мыIэжыгъэу къапчыгъэхэм къэ-бэртэябзэр къахэфагъ. Ар сыгу кIеуагъ. ТызэрэщыIэзэ тагъэ-тIылыжыгъ. Фильмыр зышIы-гъэр зэрэхэукуагъэр, тызэрэ-мыкIодыгъэр, тызэрэпсаур яз-гъашIэмэ сшIоигъуагъ! Къэбэр-

таехэри, бжъэдыгъухэри, ша-псыгъэхэри — адыгэ диалект пстэури адыгэх. ЗыцIэ кыи-ра-луагъэхэр къэбэртаех шIхъае, ахэр анахъыбэу хъурэ адыгэ лъэпкъыр ары етIани. Шам сыкыищыгъэ нахъ мышIэми, тиунагъо адыгабзэкIэ тыщыгу-щылэным тятэрэ тынэрэ лъэшэу пылгыгъэх. Илъэс 15 сыныб-жыгъэр хэкужыым тыкыизэ-кIожыым, тызэхэсыгъэ лъэпкъы-хэм абзэхэри тшIэнэу хъугъэ. Ары фильмыр арапыбзэкIэ кыизкIэзгъажыгъэр — итэкъу-хъагъэ хъугъэ лъэпкъым кIэ-ралыгъо зэфэшъафхэм абзэ кыиштагъ. Ау, сьд хъугъэми, тихэку кыифэдгъэзэжыгъ, ты-щыI, тыпсау, тыадыг, тыбзэ тшIоклодыгъэп. Фильмым иятIо-нэрэ пычыгъо адыгабзэкIэ кыи-пысэдзэ. Шыпкъэр площтмэ, арапыбзэкIэ стхыгъэ текстыр адыгабзэкIэ зэдзэкIыжыгъэ-нымкIэ сянэу Абыдэ Нэфынэ кыизделлагъ, саеу сщыгыгъэ-ри ары сфэзыдыгъэри. ЫшIо адыгэ лъэпкъ быракыым фэдэу, уцышIоу хэсхыгъ, чIыопсэу зыщытетхыгъэм идэхъагъэ ди-шIэу. Ау икIоу нидэлъфы-бзэмкIэ кыислотыкIышIуагъэп сыгу щыхъэрэр, икIоу сIульэп бзэр. Лъэпкъым кыирыкIуагъэм ар кыипкыирыкIы.

? *Адыгабзэр, адыгэ лъэп-кыи зэрэпсаухэм ишIыхъатэу уикIэух гу-шIуIэхэр фильмым кыи-щыIу: «...ныдэлъфыбзэ дахэу кыиситыгъэм сы-кIэIужыгъэ, мары сыгу дэхъыкIыгъэр сыбзэкIэ кыижыгъэуагъэсыгъэба!» СубтитрэхэмкIэ кыите-шIуитхэжыгъэ: «Шъубзэ — шъуизы Iахъ! Арышъ, зышIошIуымгъэкIод!» Мэхъанэр куу! Iушъаб,*

унэгу кыищытхъагъэрэм унэпс кIэхэу фильмым чIыпIуиIоу кыишIы!
Ар гурыIогъуаеп, ау птырахын зэхъум ащ фэдэу ипхъухъагъэ, хъа-умэ ежы-ежыгъэрэу кIэ-хъуагъэ?

МЭХЪОШ Iу.: Адыгэ лъэп-кыим кыирыкIуагъэр гугъэуз, тэ, IэкIыбым кыищытхъагъэхэм-кIэ, джыри щыпсэхуэрэмкIэ ар нахъ лъэшэу зэхэтэшIэ. Ащ сегупшысэ кIэс сынэпс кIэкIо. Тетхы зэхъуми ащ фэдэу хъугъэ. Адыгэм игугъу ашIы зыхъукIэ, мэкъэмэ дахэмрэ къашъомрэ нэмыкI тимылэ фэдэу кыип-цагъэхъу. Тыгу зыгъэузырэ тарихъ зэрэтиIэр, тызгъэгумэ-кIырэ лъэпкъ кIодыплэм ты-зэрэпэлъэшырэр, тызэрэпэу-цужыгъэр кIэзгъэлъэгъонэу, кыислотыкIынэу сыфэягъ. Мэ-къамэу кIэтлъхъагъэми мэхъа-нэр ыгъэлъэшыгъэу кыисшIошIы. Ар апэу зызэхэсэхым сыгу хэпкIагъ. А оредышъор Непал, Гималаи щатхыгъ, кыизхэсхы-гъэр Margot Reisinger «Wheel of balance», компьютеркIэ селэ-зэжыгъ. Гупшысэ куухэр оз-гъэшIырэ мэкъам. Пстэури лъэпкъ тарихыр кыизэрэсIэты-шIтым, гум зэрэнэзгъэсшIтым фэгъэIорышIэным сыпылгыгъ.

? *ЫкIи ар кыибдэхъугъ!*
Апэрэ чIыпIэр фести-валым кыизэрэщы-шIухыгъэр зышIошIэм сыда шIуагъэ зэхэшIу-шIагъэр?

КIЭНЫБЭ Д.: Зэфэхъысыжы-хэр кыизалом, бэ кыитфэтуа-гъэр, пстэури кыитфэтуагъэх. Лъэшэу тигуапэ хъугъэ.

МЭХЪОШ Iу.: Шыпкъэр площтмэ, фильмыр зытэгъэхым, сыкIэгъожыгъагъ, Динэ ригъэ-кIыжыныу селъэлъушIыгъэ. Пстэури зытэгъэхым, сызеплъы-жыым, пшъэрылъэу зыфэгъэу-цужыгъэр икIоу сымыгъэцэ-кIагъэу кыисщытхъужыгъ. Ау Динэ кыисфэзэгъыгъэп. «Дгъэ-хыгъахэ, идгъэкIыжышIтэп, хъушIыр орэхъу» тIуагъэ. Сяти, сяти лъэшэу гушIуагъэх. Тэри тигуап.

? *Сьд ащ кыиIэлы-кIошIтыр? ТапэкIэ мыщ фэдэ IофшIэнхэр лъыжыгъэIотэщтхэ?*

МЭХЪОШ Iу.: Ары, лъыд-гъэIотэщт. Джы ишIыкIэ нахъ тыфэкъулаеу текIолэщт.

КIЭНЫБЭ Д.: Дэгъоу тызэ-гурэлэ. Iушъабэ Iоф дэпшIэн-кIэ гъэшIэгъоны. УзэдишIтэ зы-хъукIэ, Iоф зэдэпшIэнэу уфай.

Г. Гъ.: ШъуиофшIэгъэ пчъа-гъэхэм джыри ацIэ Iунэу, тагъэ-гушIонэу шъуфэсэлэ!

ГЪОЗЭРЫТХ Гунэф.

Гьогухэм ягъэцэкIэжьиын лъагъэкIуатэ

Лъапкэ проектэу «Шынэгъончэ ыкIи шэпхъэшлэхэм адиштерэ автомобиль гьогухэр» зыфилоу 2020-рэ ильэсым тельытагъэр Адыгеим щыгъэцэкIагъэ зэрэхьурэм фэгъэзэгъэ IофшэкIо купым изэхэсыгъо «Адыгеяавтодорым» щыкIуагъ. Ар зэрицагъ Ар-м псэолъэшлынмкIэ, транспортымкIэ, псэуплэ-коммунальнэ ыкIи гьогу хьызмэтымкIэ иминистрэу Валерий Картамышевым.

УФ-м и Правительствэ иунашэ кыдыхэлъытагъэу шьолъыр проектм хахъэу 2021-рэ ильэсым гьогухэм ягъэцэкIэжьиынкIэ федеральнэ бюджетым щыщ ахъщэу сомэ миллиони 165,5-р Адыгеим кыфатIупщыгъ. МыщкIэ автомобиль гьогу километрэ 15,6-рэ зыкIыхагъэр агъэцэкIэжьиын гухэлъ яI.

— Титовым ыкIи Широкем гъэкIэжьиынхэр арашылэнхэу агъэнафэ. Мы уахътэм объектитIури ащ фагъэхъазырых.

О. Алтуховам кызырIуагъэмкIэ, лъапкэ проектэу «Шынэгъончэ ыкIи шэпхъэшлэхэм адиштерэ автомобиль гьогухэр» зыфилорэм хахъэу агъэнэфэгъэ проектхэмкIэ Iофшэныр Мыекъуапэ мы мафэхэм щаухыгъ. Гьогу зэхэкIыплэ 19 агъэтхыгъ, гьогу участки 3-р занкIэ ашыжыгъ, урамхэу Пионерскэм, Хьахуратэм ыцIэ зыхьырым ыкIи Пролетарскэм гьогу тамыгъи 169-рэ атырагъэуцагъэх.

зэгъыныгъэу ашыгъэм хахъэу гьогур къэзыгъэнэфырэ пкъэу урамэу Победэм тетым иль остыгъэхэр зэблахъуштых. Джащ фэдэу Маим и 9-м ыцIэ зыхьырэ урамым асфальт тыралъхагъ.

Зэхэсыгъом кызырэщалъагъэмкIэ, хэбзэгъэуцугъэм кыдыхэлъытагъэу Iофшэнхэр рагъэжъэнхэм ипэ проектыр штэгъэн ыкIи схемэр гъэнэфэгъэн фае. Валерий Картамышевым кызырэкIигъэтхыгъэмкIэ, гьогу тамыгъэхэм ягъэтхынкIэ шлокI имылэу Адыгэ къэралыгъо автоинспекцием зэзэгъыныгъэхэр дашынхэ фае.

«Адыгеяавтодорым» илофышIэ кызырIуагъэмкIэ, километрэ 1318-рэ зыкIыхъэгъэ шьолъыр мэхъанэ зилэ автомобиль участкэ 30-р ауллэкIугъ ыкIи щыкIагъэхэр дагъэзыжыгъэх. Мы уахътэм ехьулэу ахэмкIэ зэфэхьысыжхэр ашых.

Шьолъыр гьогухэр щынэгъончэу щытынхэмкIэ гупчэм ипашэу Аргун Даур кызырIуагъэмкIэ, гьогурыкIоным ишапхъэхэр зыукъохэрэр кыыхэгъэщыгъэнхэмкIэ мы ильэсым камерэ 52-рэ агъэуцунэу пшьэрылъ яI. Ахэм ащыщэу 32-р федеральнэ, 17-р чыплэ ыкIи 3-р шьолъыр мэхъанэ зилэ гьогух. Мы уахътэм ехьулэу шьолъыр ыкIи чыплэ сетхэм камерэ 20 фэдиз ащагъэуцугъ, джащ фэдэу автомобиль гьогу М-4 «Дон» зыфилорэм камери 7 тырагъэуцонэу щыт.

Федеральнэ мэхъанэ зилэ гьогухэм камерэ 25-рэ ащагъэуцунхэу ары. Тыгъэгъазэм и 1-м ехьулэу камерэ 52-мэ Iоф ашIэнэу рагъэжъэщт.

Аргун Даур кызырIуагъэмкIэ, IофшIэнэу агъэцэкIагъэхэм сомэ миллион 11,4-рэ кырагъэлыгъ. А мылькумкIэ автомобиль гьогу Красногвардейское — Улап — Зарево зыфилорэм камерэхэр тырагъэуцонхэу агъэнэфэгъ, джащ фэдэу Мыекъуапэ идэкIыгъо жы хьугъэ комплексищэу тетхэр зэблахъуштых. IофшIэнхэр тыгъэгъазэм и 10-м нэс зэшлэхынхэу агъэнафэ.

КИАРЭ Фатим.

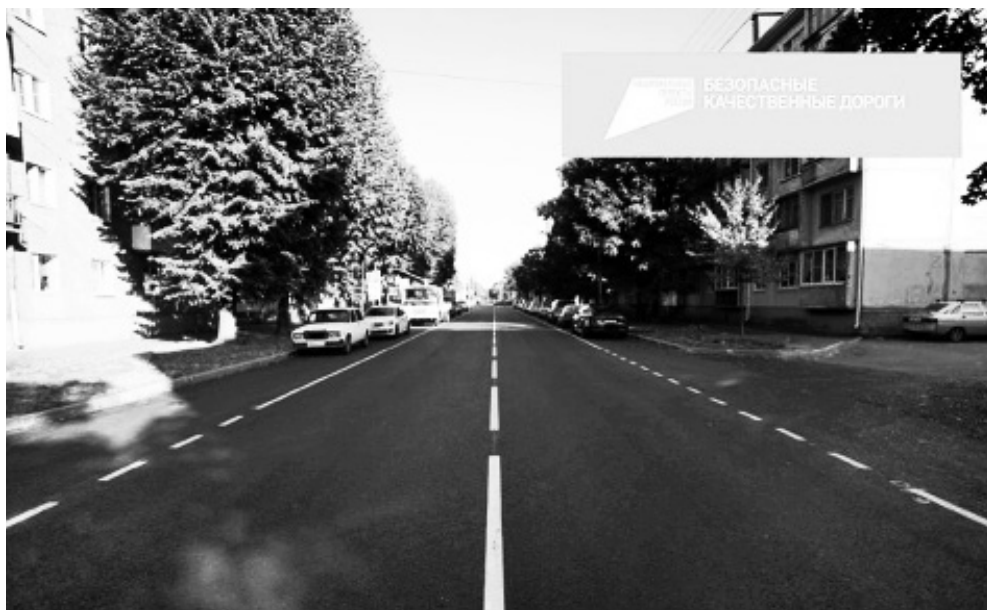
Пэублэм «Адыгеяавтодорым» ипашэу Алексей Корешкиным кызырIуагъэмкIэ, УФ-м и Правительствэ иунашэ кыдыхэлъытагъэу шьолъыр проектм хахъэу 2021-рэ ильэсым гьогухэм ягъэцэкIэжьиынкIэ федеральнэ бюджетым щыщ ахъщэу сомэ миллиони 165,5-р Адыгеим кыфатIупщыгъ. МыщкIэ автомобиль гьогу километрэ 15,6-рэ зыкIыхагъэр агъэцэкIэжьиын гухэлъ яI.

Сомэ миллион 73,7-рэ зытефэщт автомобиль гьогу километри 8,4-мэ ягъэцэкIэжьиынкIэ чыплэ 6 агъэнэфэгъ. Зэнэкъокъухэр зэхащагъэх, IофшIэнхэр мы ильэсым тыгъэгъазэм и 10-м нэс аухынхэу щыт. Кыыхащт ильэсым джыри псолъэ 32-рэ агъэцэкIэжьиын гухэлъ яI. ЗэкIэмкIи 2021-рэ ильэсым объект 38-мэ IофшIэнхэр арашылэнхэу агъэнафэ.

Мыекъопэ къэлэ администрацием псэуплэ коммунальнэ хьызмэтымкIэ ыкIи зэтэгъэлсыхъэгъэнымкIэ и ГъэорышIаплэ ипашэу Оксана Алтуховам кызырIуагъэмкIэ, 2021-рэ ильэсым тельытэгъэ шьолъыр проектм хахъэу, сомэ миллион 95,2-рэ ыкIи сомэ миллиони 106,8-рэ зытефэрэ зэзэгъыныгъитIу адашыгъ. Апэрэ едзыгъом кыдыхэлъытагъэу гьогу чыплэ 10-м щыщэу 9-р агъэцэкIэжыгъ.

ЯтIонэрэ едзыгъом хахъэу Мыекъуапэ игъогу участкиплымкIэ зэзэгъыныгъэм клэтхагъэх. Мы уахътэм Мыекъуапэ иурамэу Подлесноим гъэцэкIэжьиын

Федеральнэ мэхъанэ зилэ гьогухэм камерэ 25-рэ ащагъэуцунхэу ары. Тыгъэгъазэм и 1-м ехьулэу камерэ 52-мэ Iоф ашIэнэу рагъэжъэщт.

хэр щырагъэжыагъэх. Зэзэгъыныгъэм кызырэдильытэу IофшIэнхэр тыгъэгъазэм ыкIэм нэс къаухынхэу щыт.

Яблоневскэ агломерациемкIэ урамитIу

Проектэу «Теклоныгъэм иурам» зыфилорэм хахъэу гьожь-фыжышэу зэхэлъкIэ участкищыр агъэтхыщт ыкIи ахэр къашыхащтых. Ащ нэмыкIэу зэ

АР-м и Къэралыгъо автоинспекцияе къеты

ЗекIуакIэм елъытыгъэр макIэп

НыбжыкIэхэр зыхэфэрэ
гъогу хъугъэ-шлагъэхэр нахь
макIэ шыгъэнхэм фэгъэхыгъэ
зэлукIэгъухэр Адыгеим и Къэралыгъо
автоинспекцияе бэрэ зэхещэх.

Гъогум щынэгъончъэу узэрэщызекошт шыкIэхэр
къазышафалотэгъэ зэлукIэгъу бэмышIэу Мыекъопэ
къэралагъо технологическэ университетым шыкIуагъ.
Ащ хэлэжыагъэх Урысыем гъогурыкIоньр щынэгъон-
чъэнымкIэ и Къэралыгъо автоинспекцияе и Гъэлорыш-
лапIэу АР-м щылэм ипашэ игуадзэу, полицием иполков-
никэу Мамыекъо Казбек, гъогу инспекцием икълэ
отдел ипашэ игуадзэу, подполковникэу Александр
Выходцевыр, апшэрэ еджаплэм ипроректорэу БрантIэ
Мурат.

НыбжыкIэхэм гъогум зекIокIэ-шыкIэу щызэ-
рахъэхэрэм бэ зэрелъытыгъэр къаралуагъ, яныбджэ-
гъухэм хэукъоныгъэу ашIыхэрэр тапэкIэ ежъхэм
къызыхамыгъэфэжъынхэу къаджагъэх.

лофтхъабзэм ипэублэ гъогу-транспорт хъугъэ-шлагъ-
эхэм ушъхъагъоу афэхъухэрэр ыкIи ахэм къакакIорэр
къызылотыкIыр видефильмэ къафагъэлъэгъуагъ.
Нэужым ныбжыкIэхэр зыхэфэгъэ авариехэу зэплъы-
гъэхэр къызылотыкIыгъэ ушъхъагъухэм, зэрарэу къафихы-
гъэм, пчъагъэхэм къэзэрэуагъоигъэхэр атегушылагъэх.

ЛъэсрыкIохэм апае щылэ шэлхъэ анахь шъхалэхэр
зэрамышIэхэрэм къыхэкIыкIэ тхъамыкIагъоу къэхъун
ылъэкIыштхэр студентхэм къафалотагъ. Пчъагъэхэм
къызэрагъэлагъорэмкIэ, нахьыбэрэм ныбжыкIэхэр
ары нэфрыгъозэ плъыжыр къэнэфызэ гъогум телъа-
дэхэрэр, ащ дакIоу телефонхэм тхъакIумэ Iульхэр
адагъэфедэхэзэ.

ГъогурыкIоньм ишъахъэхэр шокI имылэу ныбжы-
кIэхэм агъэцкIэнхэу, хэбзэуагъоигъэхэр зэрамышъан-
хэу, ялэгъухэм дэуу къахафэхэрэр дагъэзыжъынхэу
Мамыекъо Казбек закыфигъэзагъ.

Зымылъэгъухэрэм апай

Адыгеим и Къэралыгъо
автоинспекцияе икIулыкIушIэхэм
«Хъафизэхэм я Урысые обществ»
зыфилорэм и Адыгэ шъолыр къутамэ
илыкIохэр ягъусэхэу Iофтхъабзэу
«Бэщ фыжыыр» рагъэкIокIыгъ.

БэмышIэу «Бэщ фыжыым» и Дунэе мафэу хагъэу-
нэфыкIыгъэм къыдыхэлъытагъэу, пэшлорыгъэш Iофт-
хъабзэр дэуу зылъэгъухэрэм апае инспекцием зэ-
хицагъ. Хъафизэхэм ыкIи дэуу зылъэгъухэрэм щынэгъон-
чъэу гъогур зэпачыным, ащкIэ Iофыгъоу къэуцу-
хэрэм атегушылагъэх.

Ащ епхыгъэ зэдэгъушIэгъухэр водителъхэм адашIы-
гъэх, фэдэ купым хэхьэрэ лъэсрыкIохэм мы мафэм
имызакоу, сыдигъокIи нахь афэсакъынхэу аралуагъ.
«Бэщ фыжыым» имэхъанэр — къызырыкIо тамыгъэу

мыр щыт, Iэпылэгъу зищыкIэгъэ ыкIи хэушъафыкIы-
гъэу аналэ зытетым фэе цыфхэр къыдготхэу зэрэпсэ-
ухэрэм обществэм ащ ыналэ тырырегъадзэ.

Зымылъэгъурэ цыфхэмкIэ ар Iэрыфэгъоу щыт,
анэхэм ачIыпI, гъогум теохэзэ зырыкIохэкIэ макъэу
пылукIырэмкIэ къахIэкIыгъэм шыхъурэр зэхахы.

лофтхъабзэм икIэу гъогурыкIоньм ишъахъэхэр агу
къэзгъэкIыжырэ тхъапэхэр водителъхэм аратыгъэх,
дэуу зылъэгъухэрэм — нэфынэр къэзытырэ пкъыгъо-
хэр.

Зэрафэразэр къыриIотыкIыгъ

ГъогурыкIоньр щынэгъончъэнымкIэ
автоинспекцием итхын-ушэтын
отделэу Мыекъуапэ щылэм
иIофышIэхэм зэрафэразэр
къызылотыкIыр тхыгъэ зефэнынр
езыгъэжъэгъэкIэ бзыльфыгъэм
къыригъэхыгъ.

Ащ къызэрилуагъэмкIэ, МРЭО N 1-м иIофышIэхэм
ясэнэхъат хэшIыкI куу фыряI, къаюлIэрэ цыфхэм
екIолIэкIэ гъэнэфагъэ къафагъоты, япшэрылхэр
дэгъоу агъэцкIэх.

Письмэр къэзытыгъэм дэгъоу къыгурылуагъ еджа-
кIохэр автоеджаплэхэм зэрагъэхъазырхэрэм изытет

пхъашэу ауплъэкIу зэрэхъугъэр. Ушэтынхэм ятын
иедзыгъо пэпчъ ар гумэкIыгъо ин хэтыгъ. Ащ поли-
цейскэхэм гу зылъатэм, нахь зигъэлэсэнэу, ыналэ
упчIэхэм атыридзэнэу, шIэныгъэу зэригъэгъотыгъэр
ыгъэфедэнэу къыралуагъ.

Нэужым ушэтынм иедзыгъохэр зэкIэ дэгъоу
бзыльфыгъэм зэпичыгъэх. Хэгъэгъу IоцI IофхэмкIэ
къулыкIухэм ямэхъанэ зыкъезыгъэлэтырэр мыщ фэдэ
IофышIэхэр полицием зэрэхэтхэр ары ыкIи ахэм
гушыIэ фабэхэр яфэшъуашэх.

КъулыкIушIэхэм псауныгъэ пытэ ялэнэу, ялофшIэн
гъэхъагъэхэр щашIынхэу тхыгъэм икIэуу къыщелэ.

Хъульфыгъэр сымэджэщым нагъэсыгъ

Ростов хэкум щыщ бзыльфыгъэм
рэзэныгъэ тхыгъэ Адыгэ Республикэм
хэгъэгъу IоцI IофхэмкIэ и
Министерствэ къыфигъэхыгъ. Гъогу-
патруль къулыкIуым иIофышIэхэу
КъанэкIо Азэмат, Шыумэфэ Залим
ыкIи Нэфышъ Мурат зэрафэразэр
ащ къыщелэ.

Мыекъопэ районым изекIо шъолырхэм ащыщ къу-
лыкIур шахъызэ, машинэ горэ къакарыхъагъ.

— Гузэжъогъу хэт хъульфыгъэу машинэм кыкIы-
гъэм къытилуагъ къыдис нэмыкI хъульфыгъэу зыныбж
нахь хэкIотагъэм ипсауныгъэу къызэрэзэлыхъагъэр,
— къелуатэ КъанэкIо Азэмат. — ТыкIэрыхыи зэтэу-
плъэкIум, медицинэ Iэпылэгъу зэрищыкIагъэр къыдгу-
рылуагъ.

Полицейскэхэм дежурнэ частым макъэ рагъэлуи,
амал зэриIэкIэ псынIкIэу автомобилыр район гупчэ
сымэджэщым нэс агъэкIотагъ. Республикэм къэкIогъэ

хъахIэхэу Iэпылэгъу зищыкIагъэу закыфэгъэгъэзагъэхэм
ялъэу зэшIуахыным фэшI мэкъэгъэлур хагъани, ма-
шинабэ зытет гъогум пхырашыгъ. Медикхэм Iэпылэгъу
афэхъухэзэ, хъульфыгъэр сымэджэщым чIащагъ.

— Адыгеим хэгъэгъу IоцI IофхэмкIэ икIулыкIухэм
ащ фэдэ гукIэгъу зыхэлхэр зэрахэтхэр сигуапэ ыкIи
лъэшэу тызэрафэразэмкIэ гушыIэ фабэхэр афэсэгъэ-
хыхь, — къыщелэ тхыгъэм.

**НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр
IЭШЪЫНЭ Сусанн.**

Искусствэр — тибайныгъ

Кошхъэблэ еджапIэр анахь дэгъу

Адыгэ Республикэм «ИскусствэхэмкIэ клэлэцIыкIу еджэпIэ анахь дэгъу» зыфилорэр яплэнэрэу щыкIуагъ.

2020-рэ ильэсым республикэм икIэлэцIыкIу еджэпIэ 4 зэнэкъокIум хэлъагъ.

— Адыгэ Республикэм имызакъоу, Урысыем, дунаим яфестивальхэм, щытхъуцIэхэр къащызыхыгъэ еджапIэхэр республикэм искусствэхэмкIэ икIэлэцIыкIу зэнэкъокIу щызэлуагъэх, — къытиуагъ Адыгеим культурэмкIэ

изаслуженнэ IофышIэу Шэуджэн Бэлэ. — ШIэныгъэм, пIуныгъэм афэгъэхыгъэ зэнэкъокIум клэлэеджакIохэм ялэпэлэсэныгъэ къыцагъэлъэгъуагъ.

Искусствэр куоу зэрагъэшIэным фэшIкIэу къежыгъэ техникэр, тарихь къэбархэр еджакIохэм къызыфагъэфедатгъэх.

Кошхъаблэ искусствэхэмкIэ икIэлэ-

цIыкIу еджапIэу Хъагъэудж Мыхъамэт ыцIэ зыхырым апэрэ чIыплэр фагъэшъошагъ, еджапIэм ипашэр Зэхъохъу Нурыет.

— Апэрэ чIыплэр къызэрэдэтхыгъэм тигъэгъушIуагъ, — къытиуагъ Зэхъохъу Нурыет. — Адыгэ Республикэм ыцIэлэ хэгъэгум икIэу зэнэкъокIу тыхэлэжъэшт.

Адыгэ Республикэм ихудожественнэ клэлэцIыкIу еджапIэ, пашэр Ирина Бредихина, искусствэхэмкIэ Инэм клэлэцIыкIу еджапIэм, пашэр Людмила Шумная, республикэ зэнэкъокIум шIэныгъэ куухэр къыцагъэлъэгъуагъэх, Дипломхэр афагъэшъошагъэх.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо программэу «Культурэм ихэжъоныгъэхэр» зыфилорэр 2018 — 2022-рэ ильэсхэм ателытагъ. Республикэм культурэмкIэ и Министерствэрэ искусствэхэмкIэ клэлэцIыкIу еджапIэу N 1-мрэ зэхэщэгъэ зэнэкъокIум икIэу ххэр зэфэхысыжыгъэх.

Республикэм искусствэхэмкIэ икIэлэцIыкIу еджэпIэ анахь дэгъур къызэрэхыхыгъэм дакIоу, IофшIэклэшIум иамалхэр къызэрагъотыштхэм зэхэщакIохэр зедегупшысагъэх. Лъэхъаным диштэу искусствэ лъагэр зэрэлъыкIуатэрэ республикэ зэлуагъуым къыщыхагъэщыгъ.

Тикъэгъэлъэгъонхэр

Динозаврэр щыIэныгъэм хэкIуакIэрэп

Тарихьым инэкIубгъохэм афэгъэхыгъэ къэбарэу бэрэ зэхэпхыгъэр зэ зыплъэгъукIэ, шыпкъэмрэ пшысэмрэ зэбгъапшэхэ пшIоигъоу зэфэхысыжыгъэр ошIых.

КъокIыплэм щыпсэурэ лъэпкъхэм искусствэхэмкIэ я Къэралыгъо музейеу Мыекъуапэ дэтым динозаврэхэм яхыплэгъэ къэгъэлъэгъоныр къыщызэлуахыгъ. Музейм ипашэ игуадзэу Сулейманова Фатимэ хъугъэ-шлагъэхэр зэригъэпшагъэх.

— Анахъэу къыхэзгъэщы сшIоигъор Санкт-Петербург къырашыгъэ сурэтхэр, Iэшлагъэхэр зэрэгъэшIэгъонхэр, псэ апытым фэдэу къызэрагъэлъагъохэрэ ары, — ело ащ.

Iэлэласэхэм ашыгъэ сурэтхэм уяплъызэ, динозаврэм ыжэ зэтыхыгъэу олъэгъу. Ыцэхэр иных. Динозаврэр хэкIэ-къокIэ цунтхъакIоу, шынагъоу зэрэщытыгъэр псынIкIэу къыбгурэлэ.

Пшысэм фэбгъадэу динозаврэм икъэбархэм уакIэупчIэмэ, джэуапыр шIошъхъугъуае мэхъу. Арэу щытми, искусствэм иIофышIэхэу Сулейманова Фатимэрэ ХъуакIо Ларисэрэ къытфалотагъэр лъэшэу дгъэшIэгъуагъэ.

Темыр Америкэм динозаврэхэр щыпсэуштыгъэх. Илъэс миллион пчъагъэкIэ узэкIэлэбжымэ, динозаврэхэм псэукIэу ялагъэр шIэныгъэлэжыгъэм джырэ нэс икIоу зэфэхысыжыгъын алъэкIыгъэп.

«Хъамплъыжъ — жъалым» зыфилорэ динозаврэм лъэкъуитIу иIэу сурэтэу шыгъэ. ТехакIоу, хъунIаIоу зэрэщытыр ыжэ уеплъмэ, ыцэхэм ягъэпсыкIэ уналэ теудзэмэ шIэхэу къыбгурэлэ.

Динозаврэм метрэ 11 икIыхъагъ, метри 6 ильэагъ. Музейм къыцагъэлъагъорэр нахь цыкIоу ашыгъэми, тарихьым куоу ухэзыщэрэ Iэшлагъэм псэ апытым фэдэу уеплъы.

Илъэс миллион 67-кIэ узэкIэлэбжымэ динозаврэр Темыр Америкэм щыпсэуштыгъэу шIэныгъэлэжыгъэм агъэунэфыгъ. Ащ ехыплэгъэ къэбархэр зэгъафэгъэу тхыгъэхэу музейм къыцагъэлъагъох.

«Стетозавр» зыфилорэ динозаврэр ащ нахь гъэшIэгъонэу плъытэ хъушт.

ЛъэкъуиплI иI. Метри 9 икIыхъагъ. ТонитIу къещэчы. Темыр Америкэм зэрэщыпсэуштыгъэр музейм икIулыкIуашIэхэм къалотагъ.

Итеплъэ узыIэпещэ

Динозаврэу «Паразауролофыр» итеплъэкIэ щыIэныгъэм зэрэщыпсэуштыгъэр къыбгурьIоным фэшI упчIэхэм яджэуап улыыхъун фае.

ИкIыхъагъэ метри 10 зэрэхъурэр дгъэшлагъорэп. Тонни 5 къызэрищэчирэм урегъэгупшысэ, «сидэуштэу зекIощтыгъ» зыфэпIощт упчIэр ор-орэу зэотыжы.

Динозаврэхэр дахэу къэлъагъох, Iэлэласэхэм ащ пае лъэшэу тафэраз.

КIэлэцIыкIухэм афызэхашцэ

Сэкъатныгъэ зилэ клэлэцIыкIухэм, искусствэр зышIогъэшIэгъонхэм апае музейм зэхэхъэу щыкIуагъэр бэмэ агу рихыгъ.

Ны-тыхэр, тарихьым пылхэр музейм къэкIуагъэх, динозаврэхэм яхыплэгъэ хъугъэ-шлагъэхэм акIэупчIагъэх.

Динозаврэхэр дунаим ехыжыгъынхэр къызыхэкIыгъэр шIэныгъэлэжыгъэм икIоу, зэгъафэгъэу къатхыжыгъэп. Динозаврэхэр зэфэшъхъафыгъэх. «Тиранозаврэр» хъунIаIоу. «Трицератопсыр» щынэрэп. ШIушлагъэхэр иIэх, псынIкIэу мээкIо, гукIэгъу хэлъ. КIэлэцIыкIухэм ащ фэдэу къэбархэр ашIогъэшIэгъоных.

Музейм къыцагъэлъэгъорэ динозаврэхэм ясурэтхэр лъэгъупхъэх, метри 3 зилъэагъэхэр ахэтых.

ШакIохэм, пцэжыгъашэхэм, шабзэкIэ псагъэм тезыгъафэ зышIоигъохэм, нэмыкIхэм афэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъонхэр клэлэцIыкIухэм афызэхашагъэх.

Нэрылъэгъу Iэпылэгъухэр музейм зэрэщыгъэпсыгъэхэр зэхэщакIохэм шIукIэ афэтэлъэгъу. Мэкъэгъэлухэм, сурэтхэм узыIэпашэ. Музейм ишагу динозаврэхэм ясурэтхэр дахэу къыцагъэлъагъох. Нэм ыльэгъурэр гум шъхъапэ фэхъу.

Динозаврэхэм афэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъоныр шэкIогъу мазэм иаужырэ мафэхэм нэс музейм щыкIощт. Тарихьыр, искусствэр зышIогъэшIэгъонхэр зэхэщакIохэм рагъэблагъэх.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтхэр музейм къыщытетхыгъэх.

Чылэу Алыуарэ (Бжыхьэкъуае) ихъишъ

Тхылъэу «Из истории населенных пунктов Республики Адыгея» зыфиорэм зэрэдэхагъэм-кIэ, 1882-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 18-м кыдэкIыгъэгъэ гъэзэтэу «Кубанские областные водомости» зыфиорэм ия 50-рэ едзыгъо мыщ фэдэу кыхиутыгъагъ: «С разрешения главнокомандующего гражданской частью на Кавказе господина генерал-лейтенанта Старосельского образован в Екатеринодарском уезде из Бжегокаевского аульного общества отдельное от аула Бжегокай поселение под названием «Новый Бжегокай».

Бжыхьэкъуае унэгъуи 149-рэ дэкли-хи чылакIэм кIожыгъагъэх, мыкIожыхьэу чылэжъым кыдэнэжыгъагъэр унэгъо 53-рэ. А лъэхъаным щегъэжыгъэу чылитIумэ азыфагу зэмызэгъыныгъэхэр кытаджэхэу ригъэжыгъагъ. ЗэкIэ мэкъумэщылэхэр зыщыпсэхэрэ чыгоу ялагъэр агощыгъагъ унагъо пэпчъ хульфыгъэу арысыгъэмэ ялыгыгъэу, ау мэкъуауапIэхэр ыкIи былымхэр зыцагъэхуэхэр чыпIэхэр гъунэпкъэ гъэнэфагъэ ямыIэу къэнэгъагъэх.

Ащ ыпкъ кыкIыкIэ чылитIур зэпымыоу, 1928-рэ илъэсым кынэсэу, зэдэоштыгъэх ыкIи зэдэсыщтыгъэх: хыкум-чыгу комиссием афэмыгосщыхэрэ чыгухэр зы чылэм зыфигъэшъуашэкIэ, адырэ чылэр апшъэрэ хыкум-чыгу комиссием едаоти, алахыгъэгъэ чыпIэхэр къаритыжыщтыгъэх. Зэзэгъыныгъэу зэдамыгъотэу ялоф изэхэфын Москва нагъэсыгъагъ. Хыкумыбэу зэхэсыгъэхэм аратынэу зэкIэ чылэ пэпчъ адэсыгъэмэ — тхъамыкIэхэми, фэкъол-хэми ыкIи мылкъу зилагъэхэми къалахыти, ахъщэ аугъоштыгъэ. Шъыпкъэу кэаплон хъумэ, а афэмыгосщырэ чыгухэр ибэ-нахыбэу зыщыкIэгъагъэхэр былымыбэ (шыми, чэмыми, мэлыми ыкIи чэцIыми) зилагъэхэр арыгъэх.

ЧылитIумэ чыгу агошын амылэкIэу хъал-балыкышхо зэрэхэтыгъэхэр Iор-Iотэжъэу джы кызынэсыгъэмэ цыфмэ къахэнагъэу ахэлъ, ау а къэбарыр игъэклотыгъэу къыригъэхъагъ тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторэу Ацумыжъ Казбек ГъучIыпсэ ыкIом итхылъэу «Шахан-Гирей Хакурате: портрет на

фоне времени» (ООО «Полиграф-ЮГ» Майкоп — 2018) зыфиорэм.

Хыкумыбэмэ ялоф зэхафын зэрамылэкIырэри, зи пкIэ кыпымыкIэу ахъщабэ зэрэхагъэклудэрэри, чылитIумэ адэхэр зэпымыоу зэрэзэпэуцужыкIэхэрэри кыдалыти, бгъуитIумкIи хадзыгъэгъэ лыкIохэр 1928-рэ илъэсым Адыгэ хэкум игъэцэкIэкло комитет ипрезидиумэу Краснодар дэтыгъэм екIолIэгъагъэх. Хъахъурэтэ Шыхъанчэрые фэкIогъэгъэ лыкIохэм ралогъагъэу къалотэжъы: «Лъэшэу тязэщыгъ хыкум мыухыжъхэу илъэс пчъагъэрэ тызыхэтыгъэхэм. Тыолъэу, Адыгэ хэкум игъэцэкIэкло комитет ипрезидиум икомиссие тичыгу илоф зэхэрэфи, ащ унашъоу ышIырэм чылитIумкIи теуцолIэнышъ тизэдэон щытыухын». Хъахъуратэр лыкIоу кыфэкIуагъэмэ къяупчыгъ: «Комиссие зэхатщэу, шъуилоф зэхифэу, унашъоу зышIыкIэ бгъуитIумкIи шъурырэзэщта?» Сид фэдэ унашъоу комиссием ышIыгъэми еуцолIэнхэу лыкIохэм алуагъ.

Арэуштэу Iофыр зэхъум, нэбгыриплI хэтэу комиссие зэхатщи, Хъахъуратэр ятхъаматэу, чылитIуми къарыкIыгъэгъэ лыкIохэри ягъусэхэу чыгухэу афэмыгосщыхэрэр зыдэщылым кIогъагъэх. ЧыпIэм зынэсыхэм, Хъахъуратэм джыри зэ чылитIумэ къадэкIыгъэмэ зафигъэзагъ ежъ-ежырэу зэхэгущылэжыныхэшъ ялоф зэхафынэу. Чыжъэу IукIыхи, сыхват зыщыплIэ амакъэ Iэтыгъэу зэхэгущылэжыныхи, къагъэзэжыи къалуагъ комиссием язэдэон зэхифынэу зэрэфаехэр.

Цыфхэр кызырашчыгуыгъэхэрэр къагъэшъыпкъэжыи ашIоигъоу комиссием хэтэгъэхэм а лъэхъаным хабзэу хэгъэ-гум илыгъэм елытыгъэу, чыгуыр нахъ зытефэрэ чылэу агъэунэфыгъэр Бжыхьэкъоежыр ары. Ащ фэдэ унашъор зызэхэхым, БжыхьэкъоякIэмэ агу зэрэ-рымыхьырэр лъэшэу къахэщыгъ, ау зы гушыи къамылоу агъази ячылэ кIожыгъэх.

Комиссием хэтэгъэхэр БжыхьэкъоекIэ унагъоу чылэ гъунэм щыпсэуштыгъэм ыхъакIэнхэу ригъэблэгъагъэх. Бысымым Iанэхэр кыгъэуцухи, мыхъа-мелэу къатыригъэуцагъэм хэлэбэгъэхэ къодыеу, бырсырышхо чылэм кыдэлу-кIыгъ. Хъугъэр зэрагъашIэ ашIоигъоу зэплъэхэм, альэгъугъ комиссием хэтэгъэхэмрэ Бжыхьэкъоежыи илыкIохэмрэ зыдэсыгъэу шагум цыфыбэ къекIуалIэхэу: ахэм апэкIэ нэбгырэ зыбгъупшI итыгъ алажэхэмэ ашIоигъоу, ау ахэм зи ядэ-луштыгъэп. Купышхоу къакIорэм хэтэгъэхэм анахыбэмэ алыгыгъэх куа-хъохэмрэ пчэгъухэмрэ ыкIи ыпэкIэ кылыштыгъэх, комиссием щыщхэмрэ Бжыхьэкъоежыи кыкIыгъэхэмрэ гушыIэ Iахэр куохэзэ къатыратакъоштыгъэх».

Хъахъуратэр лъэшэу къэгумэкIыгъ, ау зи кызыхимыгъэшэу апэгъокIи къекIогъэу цыфмэ азыфагу ихъагъ ыкIи якуо-хъау зызэпагъэу, яупчыгъ: «БжыхьэкъоякIэхэр, мыщ фэдэу шъуIэшыгъэу къекъэугъэблэгъэгъэ хакIэмэ зэужыми шъуапэгъокIа? Тэ тикомиссиекIэ нэбгы-ритф нахъ тыхъурэп, зи Iаши тIыгъэп,

шъо нэбгырэ шъищы фэдишъ шъохъу, шъуинахыбэмэ куахъохэри пчэгъу пап-цIэхэри алыгъых. Сид шъушIэнэу шъу-зыпылыр — шъукытэзэоношъ тышъу-укIынэу ара шъузыфаер? Моу кыса-шъулу, хэтэи шъуащыщ ыпIэгъугъ адыгэ бысымым ихъакIэхэу иланэ пэхэхэм Iашэр атырищаеу? Шъо къэшъулофитэгъэ лы-кIохэр исполкомым къакIохи шъуинашъо кыталогъагъ: комиссием рихъухъэрэм зэкIэ къеуцолIэнхэу. Тихэгъэу хэбзэ гъэнэфагъэу илыым тетэу чылитIум шъуилоф зэхатфыгъэ. Мыщ фэдэу шъу-къэзыгъэбырсырыгъэхэр, ацIэхэр къэ-шъумылохэми, сэ дэгъоу сэшIэх. Ахэм ащыщ джыдэдэм зи кышъухэтэп, къэ-рэгъэгъэ-къэрабгъэу шъо шъуакIыбы зы-къуагъэбыллыхъагъ. Ахэр тихэбзакIэ ипыихэр арых. ЕгъашIи адыгэу зызылпы-тэрэ цыфымэ шъо непэ шъушIагъэм фэдэ ашIагъэп. Джы кызынэсыгъэм адыгэкIэ шъуслытэщтыгъэ, ау непэ шъор-шъору хъайнапэ зышъушIыжыгъ».

Хъахъуратэр такыкIэ пшыкIуф фэ-дизрэ цыфмэ адэгущылагъ, ащ фэдиным зы нэбгыри кыпеуагъэп, кыхъауукIы-гъэп. ЗэкIэри рэхъаты хъужыгъэхэу епэгъогахыгъэу щытыгъэх. А хъугъэ-шIа-гъэм уужыкIэ бэ дэдэ уахътэ темышIэу колхозэу зэхатгъэхэм чыгухэр яеу зэхъум, чылитIумэ афэмыухырэ зэдэ-ныр ежъ-ежырэу зэпыужыгъагъ.

Бжыхьэкъоежымэ яколхоз зызэха-цагъэм ууж бэ дэдэ темышIэу огъушхо къафакIуи, ягубгъоу зи гъэбэжэу кы-рахыгъагъэп, къекIорэ гъатхэм апхыинэу натрыф чылапхъэ ямыIэу къэнэгъагъэх. БжыхьэкъоякIэмэ янатрыф бэгъогагъэ, натрыф хэлъхъагъур кызыссым, Бжы-хьэкъоежэу колхозым илыкIохэр афакIо-хи ялэлугъагъэх натрыф чылапхъэ чыфэу къаратынэу, ау зы натрыфыци хагъэфэгъагъэхэп. Къалотэжъы БжыхьэкъоекIэ лы горэм ылогъагъэу: «Къэзэ-къэу станицэу Афипскэм дэсмэ якъомэ язгъэшынкIи, Бжыхьэкъоежымэ зи ястыщтэп». Адыгэмэ гушыIэжъ дэгъу яI: «Гупшыси псалъэ, зыплъыхыи тIыс». Охътэ тIэклэ тешIагъэу, хульфыгъэу чылапхъэ къаримытынэу зылогъагъэр Бжыхьэкъоежымэ къялэлуагъэу иунагъо игъусэу кыгъэзэжыимэ ичылэжыи кы-дагъэхъажыинэу: шъхъакIоу къарихыгъа-гъэр къамыIэтыжъэу, гукIэгъу кызыха-гъафи, унэгъо Iужъум кыгъэзэжыи фитэу Iизын ратыгъагъ.

БАРЦО Адам.

(Джыри
кыкIэлъыкIошт).

Самбо

Апэрэ чыплэу 6, ятлонэрэу...

Кыблэ шьолпырым самбэмкӀэ изэнэкьокьу Ермэлхьаблэ шэклогум и 5 — 7-м шыкӀуагъ. Ильэс 18-м нэс зыныбжь кӀалэхэр, пшашьэхэр алырэгьум шыбэнагъэх.

Адыгэ Республикэм самбэмкӀэ импорт еджапӀэ зыщызыгъасэхэрэм хагъэунэфыкӀырэ чыплэхэр кыдаыхыгъэх.

Пшашьэхэм язэнэкьокьу Хьа-кӀако Данэ, кӀг 50, апэрэ чыплэр кыдыдихыгъ. Екатерина Соловьевар кӀг 72-м нахьыбэ кэзыщэчыхэрэм ябэни, апэрэ чыплэр кыдыдихыгъ. Мы купым Малерян Мариямрэ Едыдж Разьетрэ ящэнэрэ чыплэхэр кыдаыхыгъэх.

ПлатӀыкӀо Заринэ, кӀг 72-рэ, тыжын медалыр кыдыдихыгъ.

КӀалэхэм якуп апэрэ чыплэр бэнэкуи 4-мэ кыдаыхыгъ. Гьомлэшк Анзор, кӀг 49-рэ, Кобл Рэ-

мэзан, кӀг 53-рэ, Тыгъужь Тлахыр, кӀг 58-рэ, Хьакъуй Амир, кӀг 71-рэ.

Нащ Расул, кӀг 58-рэ, Хьадпэ-шэо Дамир, кӀг 53-рэ, ятлонэрэ чыплэхэр кыдаыхыгъэх.

Шыбзыхьо Алий, кӀг 53-рэ, Бэгъ Тимур, кӀг 64-рэ, ДыдыкӀ Ай-тэч, кӀг 70-рэ, ящэнэрэ чыплэхэр кыдаыхыгъэх.

ХагъэунэфыкӀырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэ бэнэклохэм ятренирхэм шьуащитэгъэгъуазэ. Ахэр: Мерэм Саид, Гьомлэшк Алий, Делэкъо Адам, Джарымэкъо Рустам, Нэпсэу Бислан, Хьакурынэ Дамир, ГуӀэтыжь Хьалид, Нэгъой Ибрахьим, Хьабэхъу Адам, Нэныжь Байзэт.

Суретым итхэр: самбэмкӀэ зэнэкьокьум хэлэжыгъэхэр.

Адыгэ Республикэм самбэмкӀэ импорт еджапӀэ итренирхэм ГуӀэтыжь Хьалид изэфэхьысыжьхэм кыащыхыгъэщыгъ тибэнэклоныбжыкӀэхэм хэпшыкӀэу ягъэсэныгъэ зэрэхагъахьорэр. КӀалэхэри, пшашьэхэри еджэх, ясэ-

наушыгъэ кызыэрэзэлауахыштым пылхэу бэнаплэм зыцагъасэ.

ХагъэунэфыкӀырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэхэр УФ-м икӀэу зэнэкьокьоу 2021-рэ ильэсым, цылэ мазэм Ростов-на-Дону шыклоштым хэлэжыгъэх.

Дзюдо

Нэгъуцу зэшхэм ямедалитӀу

Европэм иныбжыкӀэхэм дзюдомкӀэ язэнэкьокьу Хорватием шыкӀуагъ. Туапсэ шыщхэу Нэгъуцу зэшхэм медали 2 зэлукӀэгъухэм кыащыдахыгъ.

Урысыем ихэшыпыкӀыгъэ ныбжыкӀэ командэ хэтхэу Нэгъуцу зэшхэу Казбекрэ Абрек-рэ кӀг 66-рэ кэзыщэчыхэрэм якуп шыбэнагъэх. Пхъэдзыр зырадзэм, зэшитӀури зы купым шыбэнэнхэ фаеу зэхэщакӀохэм кӀауагъ.

Нахьыжыр Казбек. Израиль, Кипр, Венгрием ябэнэклохэм атекӀуи, финалныкьом ышнахыкӀэ шыкӀуагъ. Теклоныгъэр Казбек кыдыди, дышъэм фэбэнагъ. Грузием кыкӀыгъэ бэнэклоу Капанадзе гугъэ римытэу зэнэкьокьур кышылуихыгъ.

Нэгъуцу Казбек зэлукӀэгъуи 5-ми теклоныгъэр «кыабзэу» кыащыдихыгъ. Пкыузыхэр кышылахэ-зэ, дзюдом ишъэфхэр кыгъэлъэгъуагъэх. Казбек ышнахыкӀэу Абрек джэрзыр кыдыхыгъ.

— Урысыем изаслуженнэ тренирхэм Нэгъуцу Джамболэт ыкьохэр дзюдом фегъасэх, — кытылуагъ Адыгэ Республикэм дзюдомкӀэ импорт еджапӀэу Кобл Якубэ ыцӀэ зыхьырым ипащэу, Адыгеим изаслуженнэ тренирхэм Бастэ Сэлымэ. — Ти-еджапӀэ ыцӀэкӀэ Нэгъуцухэм тафэгъушӀуагъ.

Нэгъуцу зэшхэр ильэс 18-м нэс зыныбжьхэм язэнэкьокьухэм ахэлажыгъэхэзэ, дунаим, Европэм, Урысыем медалхэр кыащыхыгъэх. Ильэс 21-м нэс зыныбжьхэр Хорватием зыщы-зэлукӀэхэм, зэшхэм медалитӀу кызыэрэдахыгъэм тигъэгъушӀуагъ. Тренир цӀэрыӀо хьугъэ Нэгъуцу Джамболэт Адыгэ кӀэралыгъо университетым физкультурэм-рэ дзюдомрӀэкӀэ и Институт кыуыхыгъ, тиреспубликэ ныбджэгъубэ щыри.

Нэгъуцухэм яспорт унагъо игъэхьагъэхэм ахигъэхьонэу фэтэлэ.

Футбол

ГушӀуагъор кӀэухым кӀэкӀо

«Зэкьошныгъ» Мыекъуапэ — «Ессентуки» Ессентуки — 2:1.
Шэклогум и 7-м Мыекъуапэ цызэдешӀагъэх.

«Зэкьошныгъ»: Ковалев, ХьуакӀо, Подковыров, Каракоз (Антоненко, 15), Хьагъур, Манченко, Андрейченко, Кьонэ, Иащэ, Бабенко (Ещенко, 50), Крылов.

КӀэлапчъэм Іэгуаор дзы-дзагъэхэр: Соломатин — 7, Ессентуки, Кьонэ — 86 (пенальти), 90+2, «Зэкьошныгъ».

«Ессентуки» ауж кӀинэрэ командэхэм ахкӀыжыным фэбанэ. «Зэкьошныгъэм» итренир шъхьалэу Ешыгоо Сэфэрбий ар кыдылхьыти, тиешӀакохэр

зэлукӀэгъум фиғъэхьазырыгъэх. Арэу щытми, «Ессентуки» ыпӀэкӀэ кыльыныр кыдэхъуштыгъ. Я 7-рэ такыкьым П. Соломатиным «Зэкьошныгъэм» икӀэлапчъэ Іэгуаор дидзагъ.

«Зэкьошныгъэр» пчъагъэу 0:1-р зерихьокӀыным фэшӀ бэрэ ыпӀэкӀэ лыкӀотагъ. Я 86-рэ такыкьым Кьонэ Амир пенальтир ыгъэцакӀи, пчъагъэр зэфэдэ хьугъэ. Теклоныгъэр кыдыхын имурадэу «Зэкьошныгъэр» ешӀэ-щтыгъ. ЗэлукӀэгъур зыцауахыштым Кьонэ Амир угловоир

кызыетым, Іэгуаор чэрэгъузэ «Ессентуки» икӀэлапчъэ дэфагъ. Теклоныгъэр кызыэрэдиыхыгъэм дакӀоу, «Зэкьошныгъэр» иешӀа-кӀэ зэрӀыыхьурэм тегъэгъуэ.

Я 14-рэ зэлукӀэгъухэр

«Интер» — «Анжи» — 0:4, «Кубань» — «Динамо» — 2:0, «Мэщыкьу» — «Черноморец» — 0:1, СКА — «Кубань-Холдинг» — 0:1, «Туапсэ» — «Спартак» — 0:4, «Форте» — «Биолог» — 1:1.

«Легион» — «Ессентуки» — 4:0, шэклогум и 3-м ешӀагъэх.

Чыплэхэр зэтэгъапшэх

1. «Кубань-Холдинг» — 32
2. «Легион» — 32

3. «Кубань» — 31
4. «Черноморец» — 26
5. СКА — 25
6. «Анжи» — 22
7. «Спартак» — 21
8. «Форте» — 18
9. «Динамо» — 17
10. «Мэщыкьу» — 17
11. «Зэкьошныгъ» — 15
12. «Махачкала» — 15
13. «Краснодар-3» — 14
14. «Биолог» — 11
15. «Ессентуки» — 11
16. «Интер» — 8
17. «Туапсэ» — 4.

Шэклогум и 14-м «Зэкьошныгъэр» «Биологым» истадион цешӀэщт.

Нэклубгор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкӀи кыдэзы-гъэкӀырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкӀэ ІофхэмкӀэ, ІэкӀыб кӀэралхэм ащы-псэурэ тильэпкӀэ-гъухэм адырӀэ зэпхы-ныгъэхэмкӀэ ыкӀи кӀэбар жьугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-щылэр: 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79.

Редакцием авторхэм кьаихьырэр А4-кӀэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкӀэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цӀыкӀунэу щытӀэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкӀегъэкӀожыхь. E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкӀэ, теле-радиокъэтын-хэмкӀэ ыкӀи зэлы-ІэсыкӀэ амалхэмкӀэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплӀэ гъэфоры-шӀанӀ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкӀэмкӀи пчъагъэр 4322
Индексхэр П 4326 П 3816
Зак. 2061

Хэутыным узщы-кӀэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкӀэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьалэм игуадзэр МэщӀӀэкьо С. А.

ПшъэдэкӀыжь зыхьырэ секретарыр Тхьаркьохьо А. Н.